

KONFERENCIJA O PRISTUPAČNOM TURIZMU

- Oblikovanje turizma za uspješne zajednice i prostore

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo
turizma i sporta

PRISTUPAČNOST U JAVNIM PROSTORIMA I GRAĐEVINAMA KULTURNE BAŠTINE – konzervatorski pristup i primjeri iz prakse

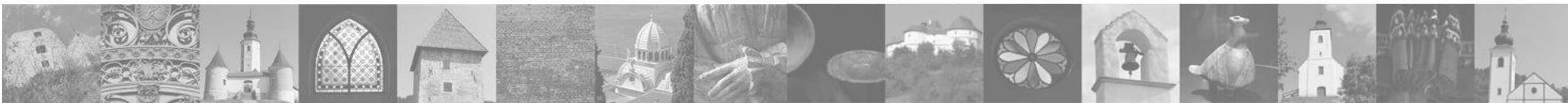

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
*Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media*

Tomislav Petrinec

Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske
Uprava za zaštitu kulturne baštine

Zagreb, 5. prosinca 2025.

Pristupačnost u javnim prostorima i građevinama kulturne baštine – konzervatorski pristup i primjeri iz prakse

- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara NN145/24
 - Zakon o gradnji („Narodne novine“ broj 153/13, 20/17, 39/19, 125/19, 145/24)
 - Tehnički propis o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti („Narodne novine“ broj 12/23)
- (sukladno Direktivi (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća)

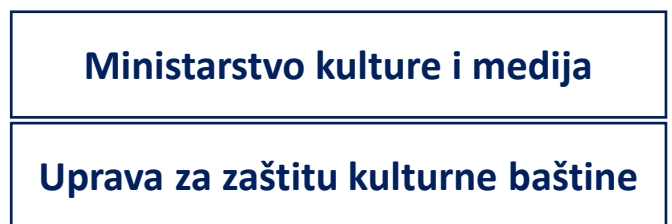

[COME-IN-Guidelines-FINAL-Croatian-version.pdf](#)

ICOM definicija muzeja 2022 (HR, ENG, FR, ES)

"Muzej je neprofitna, trajna institucija u službi društva koja istražuje, sabire, čuva, interpretira i izlaže materijalnu i nematerijalnu baštinu. Otvoreni za javnost, pristupačni i uključivi muzeji potiču različitost i održivost. Muzeji djeluju i komuniciraju etično, profesionalno i u suradnji sa zajednicama pružaju različite mogućnosti za edukaciju, uživanje, promišljanje i razmjenu znanja."

USTROJ KONZERVATORSKE SLUŽBE U HRVATSKOJ

Samostalni sektor za upravljanje rizicima u kulturnoj baštini

Sektor za zaštitu kulturne baštine

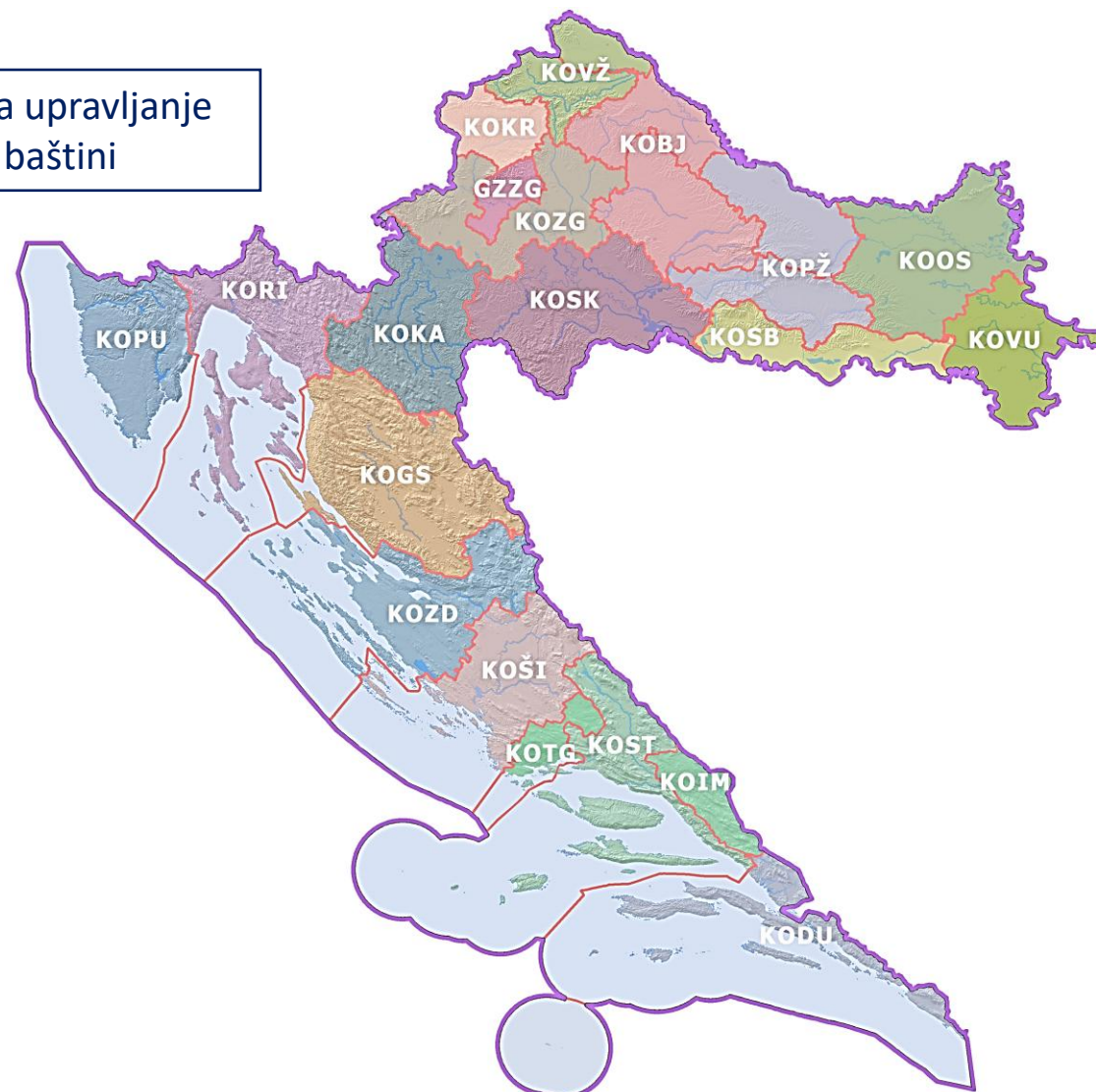
Sektor za konzervatorske poslove i inspekciju

Sektor za provođenje projekata i financiranje programa zaštite kulturne baštine

4 područna konzervatorska ureda - Zagreb, Osijek, Split i Rijeka
15 područnih konzervatorskih službi - Dubrovnik, Karlovac, Pula, Varaždin, Šibenik, Zadar, Požega, Bjelovar, Gospić, Trogir, Krapina, Sisak, Imotski, Slavonski Brod, Vukovar
 Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode za Grad Zagreb

Hrvatski restauratorski zavod

Međunarodni centar za podvodnu arheologiju u Zadru

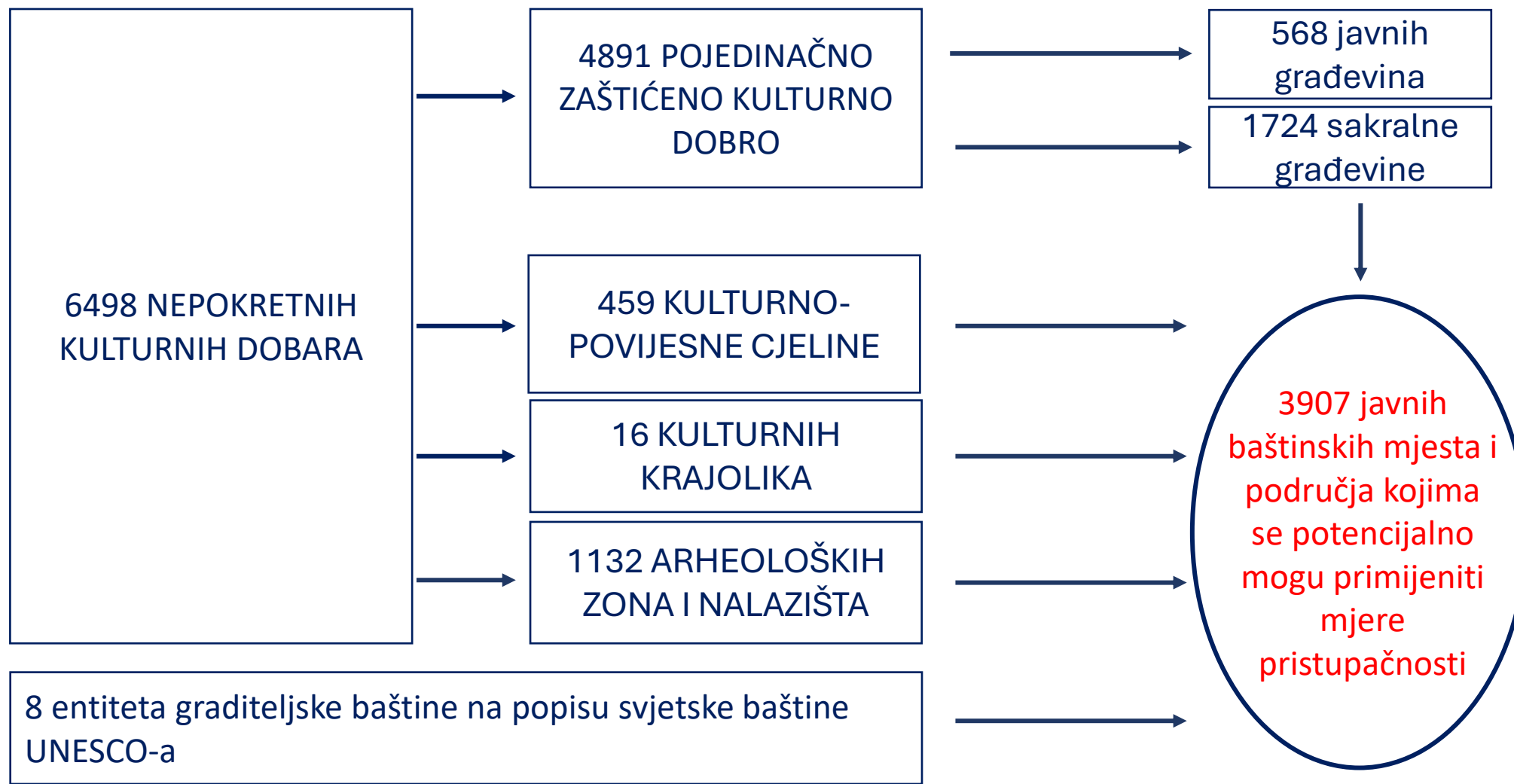

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara NN145/24

Ciljevi Zakona :

- uređivanje načina proglašenja statusa kulturnog dobra
- utvrđivanje kriterija vrednovanja i propisivanje mjera zaštite i očuvanja kulturnih dobara te unaprjeđenja stanja kulturnih dobara
- pravodobno poduzimanje aktivnosti za postupanje u izvanrednim okolnostima
- propisivanje postupaka za izdavanje posebnih uvjeta zaštite, odobrenja za zahvate na kulturnom dobru i potvrde glavnog projekta
- propisivanje standarda i smjernica zaštite i očuvanja kulturnih dobara
- utvrđivanje prava i obveza vlasnika kulturnog dobra, nositelja prava na kulturnom dobru i drugih imatelja
- financiranje zaštite i očuvanja kulturnih dobara
- propisivanje načina suradnje s drugim tijelima u provođenju zaštite i očuvanja kulturnih dobara
- osiguravanje učinkovitog obavljanja poslova zaštite i očuvanja kulturnih dobara
- sprječavanje svake neodobrene radnje i drugog protupravnog postupanja kojima bi se izravno ili neizravno moglo promijeniti svojstvo, oblik, značenje i izgled kulturnog dobra te time ugroziti njegova vrijednost
- sprječavanje protupravnog prometa kulturnim dobrima te nadzor nad izvozom, iznošenjem, uvozom i unošenjem kulturnih dobara.

Cjelovita obnova – unaprjeđenje (Build Back Better)

KRETANJE U PROSTORU I ARHITEKTURI - PREPREKE

Kretanje otvorenim javnim prostorima - strme ulice, stube i stubišta, gradske zidine...

KRETANJE U PROSTORU I ARHITEKTURI - PREPREKE

Kretanje otvorenim javnim prostorima – ruševine starih gradova, gradske zidine, arheološka nalazišta...

Dubrovnik, crkva sv. Vlaha, foto: HRZ

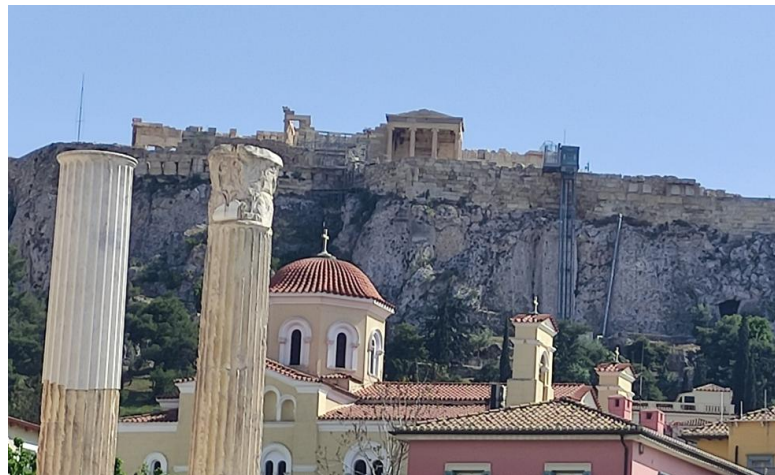

KRETANJE U PROSTORU I ARHITEKTURI - PREPREKE

Kretanje unutar građevine - stube i stubišta

- Rampe
- Obilazne komunikacije
- Urbani eskalatori, uspinjače, žičare
- Dizala
- Podizne platforme
- Pristupačnost kao dio arhitektonskog koncepta

ZAGREB, USPINJAČA - 135 GODINA POVEZIVANJA GORNJEG I DONJEG GRADA

Zagreb, Tomičeva ulica pristup Uspinjačom i kula Lotrščak, 1932.
foto B.Pavušek

Zagreb, Tomičeva ulica s Uspinjačom, 1939.
foto V.Horvat

KONZERVATORSKA POLAZIŠTA

- Omogućiti pristupačnost baštinskih mjesta i sadržaja
- Osigurati svima nenarušeni doživljaj baštinskih vrijednosti (prostornih, arhitektonskih povijesnih, umjetničkih i drugih)
- **Reverzibilnost prihvatljivih zahvata** koji imaju utjecaj na svojstva kulturnog dobra
- **Arhitektonska neutralnost** zahvata u doticaju s postojećim vrijednostima
- **Arhitektonski doprinos** suvremenog rješenja

KONZERVATORSKI PRISTUP U IZNALAŽENJU PRIHVATLJIVIH RJEŠENJA

■ Vrijednosti građevine i njezinih sklopova/evidentne vrijednosti od interesa za očuvanje

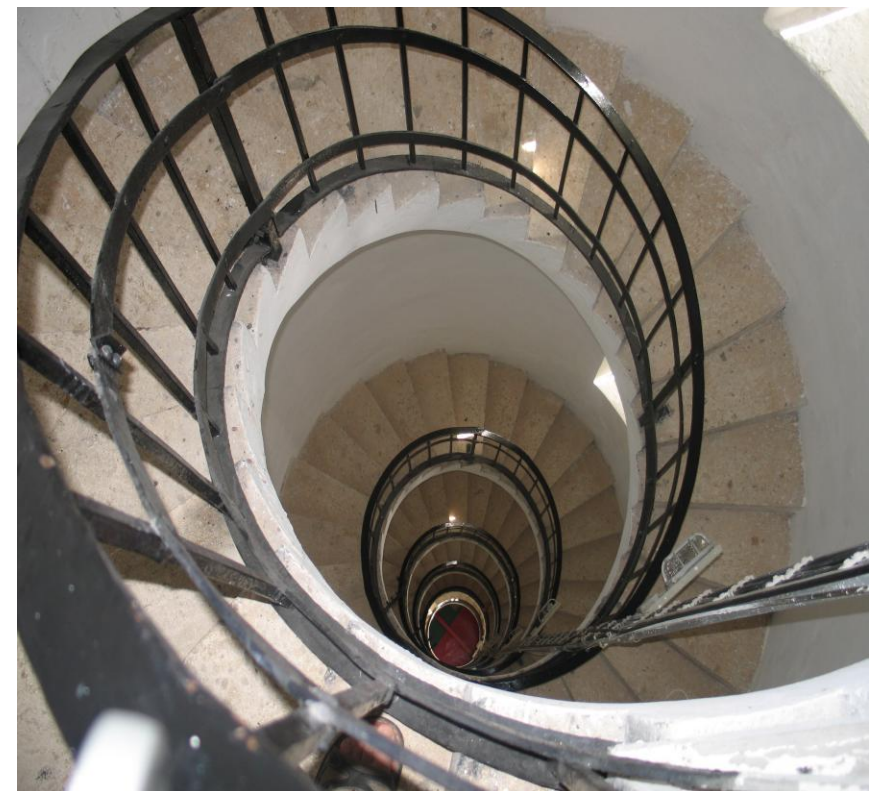
- arhitektonski koncept i obilježja cjeline građevine
- vrijednosti pojedinih arhitektonskih sklopova
- arhitektonska obilježja i vrijednosti unutrašnjosti, umjetničke vrijednosti
- konstrukcije i materijali
- tlocrtni raspored

■ Namjena građevine

- upravna, kulturna, vjerska, stambena, smještajno-ugostiteljska...

■ Zahtjevi korištenja građevine

- nužna dostupnost prostora zaposlenicima, korisnicima i posjetiteljima
- potrebe unutarnje dopreme

■ Razmatranja optimalnih položaja i oblika pojedinih arhitektonsko tehničkih rješenja i sustava

PRIMJERI

Vukovar, Kompleks vlastelinstva Eltz /Dvorac Eltz

Prvotni neoklasicistički dvor izgrađen je između 1749. i 1751. Raskošna neobarokna pročelja u doba kasnog historicizma (1895.-1907.) izveo je bečki arhitekt V. Siedek.

Glavni ulaz nalazi se bočno ispod arkadnog trijema, a pristup rampom vodi u jednu od prostorija uz glavni hodnik. Dizalo je integrirano uz glavni hodnik zgrade.

Stepenice na drugom katu - koriste se mobilni kosi umetci koji se postave ispod kotača, a Stubište za potkrovlje opremljeno je podiznom platformom.

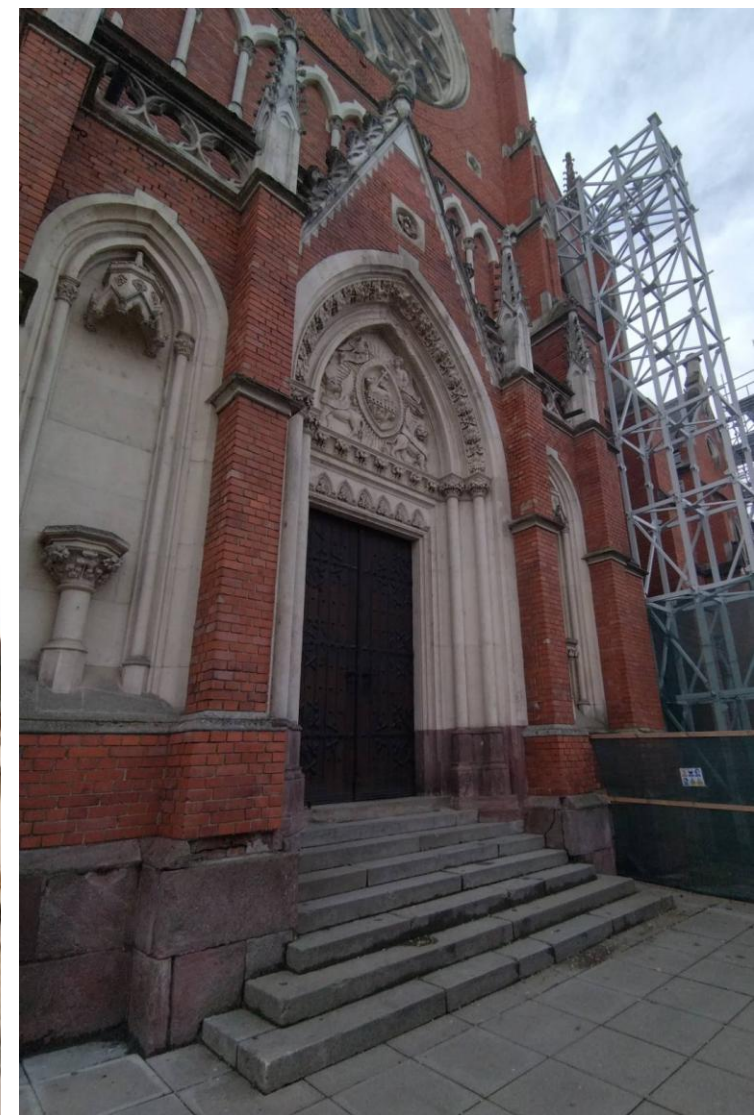

PRIMJERI Osijek, Tvrđa, Vojna pekara i skladište s Trgom Vatroslava Lisinskog

Rekonstrukcijom zgrade Vojne pekare i skladišta te revitalizacijom Trga Vatroslava Lisinskog u Tvrđi, izvedenim 2020. godine, osigurano je potpuno zadovoljenje potreba osoba s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću. U skladu s najvišim standardima pristupačnosti, svi prostori i sadržaji su prilagođeni tako da omogućuju nesmetan posjet i korištenje bez arhitektonskih barijera, uključujući prilagođene ulaze, rampe i širi prolazi.

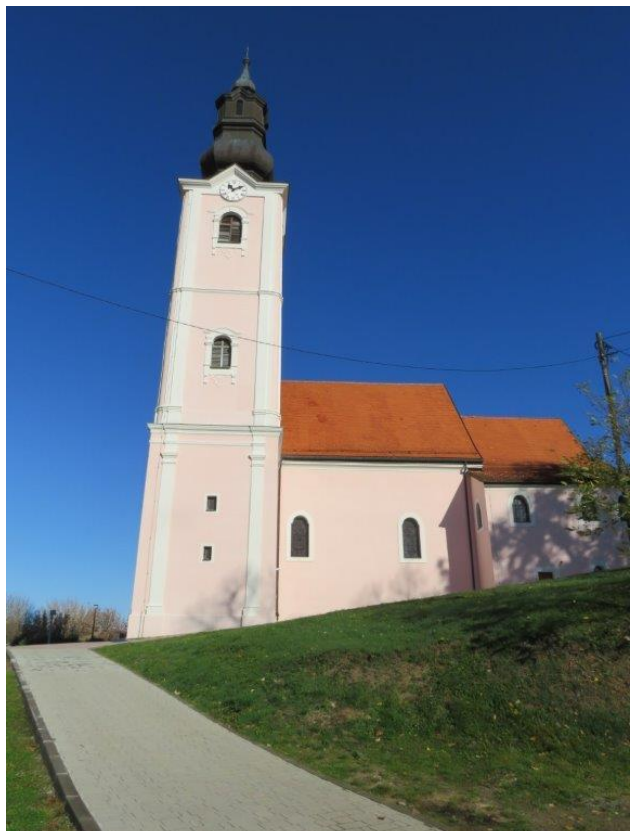
Osijek, konkatedrala sv. Petra i Pavla, projekt podizne platforme na sjevernom ulazu

Projektant idejnog rješenja:
DAMIR VRBAN, dipl.ing.arh.
A 2763
Ured ovlaštenog arhitekta Damir Vrbanić, dipl.ing.arh

PRIMJERI

Pakrac, župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije

Obilazni pristup do crkve i rampa na ulazu

Pakrac, Spahijski podrum – Muzej Grada Pakraca

Primjer moderne muzejske interpretacije koja uključuje multimedijalne i interaktivne sadržaje pristupačne svim korisnicima

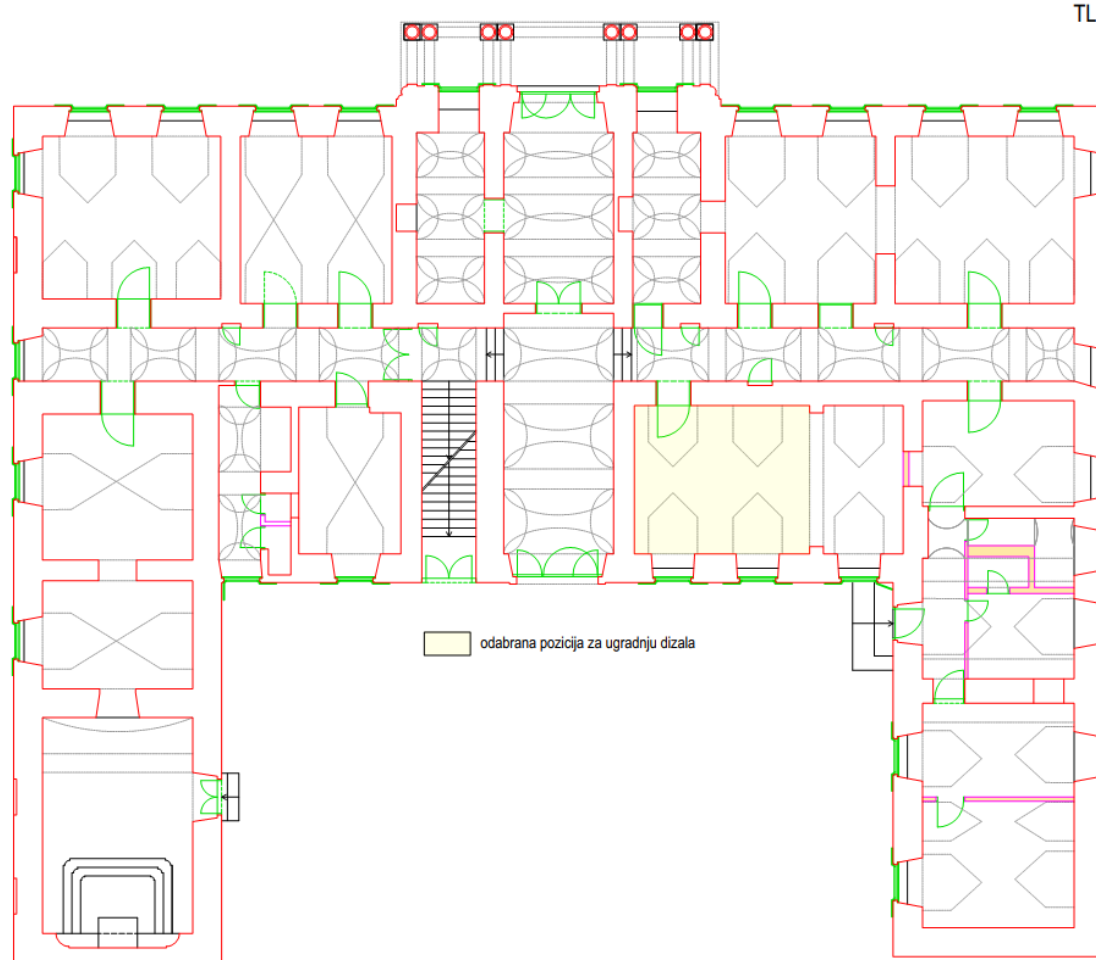
Obnovljeno povijesna zgrada prilagođena osobama smanjene pokretljivosti – dizalo i pokretna platforma

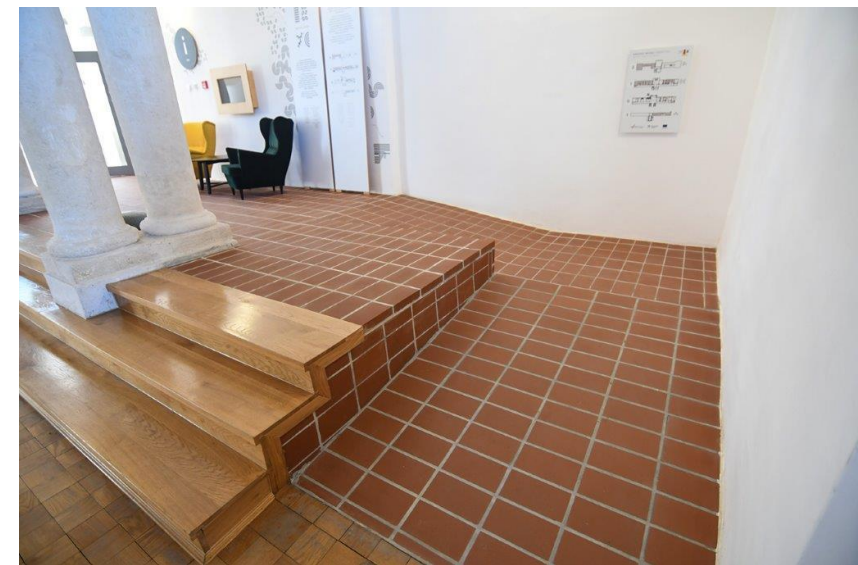
Gradski Muzej Nova Gradiška

Postavljena rampa na zapadnoj strani Muzeja

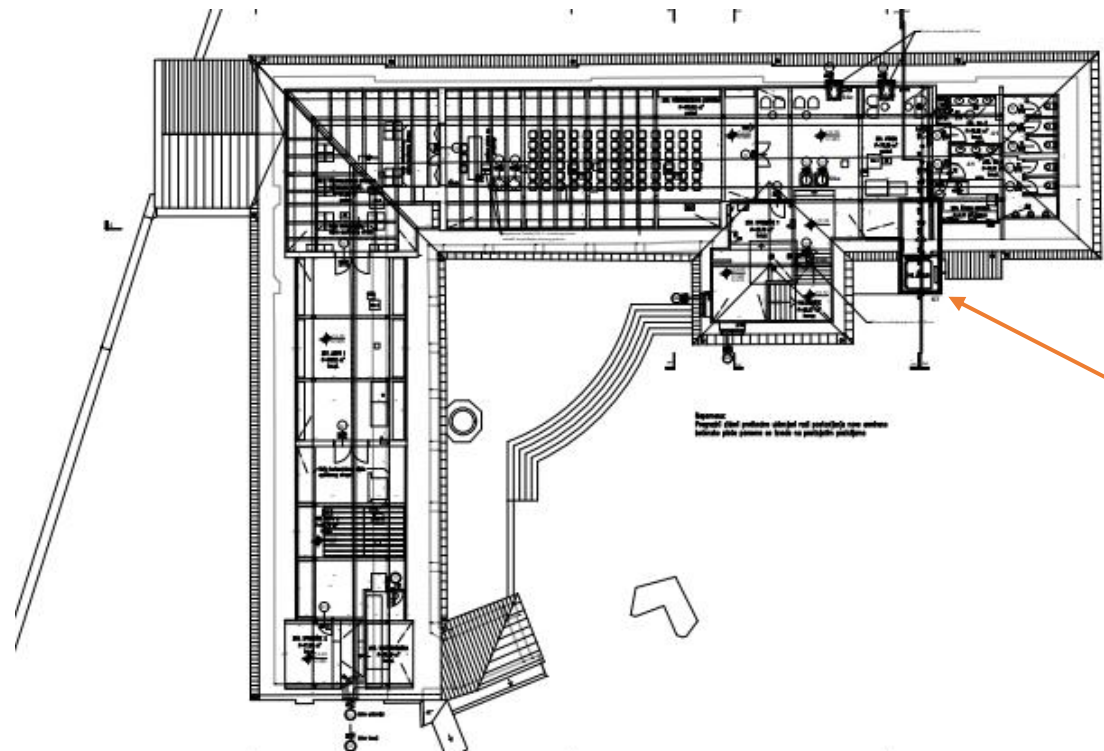

TLOCRT PRIZEMLJA
zatečeno stanje

Na prilazu nema arhitektonskih barijera, ali u ulaznom holu postoje tri stepenice a uz njih je oblikovana rampa za osobe s invaliditetom.

Stroga simetrije arhitekture i potrebe povezivanja svih etaža – smještaj dizala unutar tlocrta

projekt: IDEA studio d.o.o., Zagreb, Mario Pehnec, dipl.ing.arh.

Marčan, kompleks dvorca Opeka i arboretuma

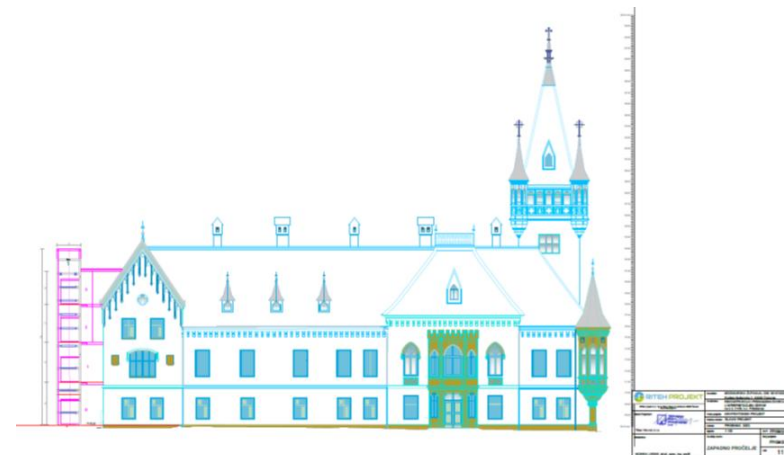
U sklopu dvorca smješten je Regionalni centar kompetentnosti u poljoprivredi te učenički dom za smještaj učenika Srednje škole „Arboretum Opeka“.

Dvorac je prilikom rekonstrukcije i obnove opremljen dizalom čime je omogućena dostupnost prostora i osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti.

Čakovec, Stari grad

Muzej nematerijalne baštine „Riznica Međimurja“, ostvaren u sklopu projekta: „Rekonstrukcija i revitalizacija fortifikacije Starog grada Čakovec u Muzej nematerijalne baštine“. Projekt je sufinanciran iz **Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR)** unutar operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. / Investicijska potpora u kulturu i očuvanje baštine“.

Muzej je prilagođen osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti te slijepe i slabovidne osobe (podizna platforma, dizalo, linije vodilje, višejezični opisi postava i katalozi na Brailleovom pismu, višejezični audio vodiči, taktilne mape).

Pribislavec, Dvorac Feštetić

Programom “Rekonstrukcija i prenamjena Dvorca Feštetić u interpretacijski centar” koji se sufinancira sredstvima Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. kaštel će biti cjelovito obnovljen i revitaliziran. Pristupačnost osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti u sve dijelove dvorca glavnim projektom predviđena je dizalom s vanjske strane dvorca.

PRIMJERI

Petrinja, zgrada općinskog suda, cjelovita obnova nakon potresa 2020.

Cjelovita obnova nakon potresa 2020.

Smještaj dizala u dograđeno krilo suvremenog oblikovanja

PRIMJERI Zadar, crkva sv. Nikole - Međunarodni centar za podvodnu arheologiju

Međunarodni centar za podvodnu arheologiju (MCPA) otvoren je 2024. godine unutar kompleksa samostana sv. Nikole, koji je pojedinačno zaštićeno kulturno dobro. Opatija je bila u funkciji do kraja 18. stoljeća, kad je desakralizirana i pretvorena u vojnu bolnicu, a kasnije i u kasarnu. Godine 2024. završen je projekt uređenja i prenamjene prostora nekadašnjeg kompleksa sv. Nikole u višenamjenski, kulturni i edukativni prostor.

Prilikom obnove građevine, ugrađeno je dizalo Rampa za pristup osobama s invaliditetom postavljena je u prizemlju objekta.

Zadar, Muzej antičkog stakla

Pristup osobama s invaliditetom omogućen je rampom na samom ulazu u prostor muzeja, dok je u njegovoj unutrašnjosti, odnosno unutar palače Cosmacendi, ugrađeno dizalo.

Zadar, Sklop Namjesništva - Providurova i Kneževa palača

Narodni muzej Zadar

Kneževa palača zajedno s Providurovom čini sklop Namjesništva nastao krajem 19. stoljeća objedinjavanjem dviju palača. Obnova je završena 2017. U Providurovoj palači ugrađeno je dizalo, dok su na stubištu postavljene rampe za osobe s invaliditetom. Budući da su dva objekta povezana zajedničkim prostorima i rampama, može se smatrati da su oba objekta prilagođena posjetama osoba s invaliditetom.

PRIMJERI

Sinj, Muzej Cetinske krajine

Povijesni sklop tvrđave Kamičak i zgrada Palacina obnovljeni su sredstvima europskih fondova u sklopu integriranog projekta „Sinj u sridu“, a obnova je dovršena 2020. godine. Ulaz u muzej opremljen je rampom, a unutar muzeja smješteno je dizalo za pristup izložbenim prostorima na prvom katu te depoima, restauratorskoj radionici i radnim prostorima za kustose u potkrovlju muzeja

Sinj, Alkarski dvori i Muzej Sinjske alke

Alkarski dvori s Muzejom Sinjske alke smješteni su u mletačkim kvartirima, prostoru za smještaj konjice, sagrađenom 1760. godine. Muzej sinjske alke otvoren 2015. godine, te je prezentirana viteška igra sinjska alka koja se nalazi na popisu svjetske nematerijalne baštine UNESCO-a . Prostor muzeja opremljen je dizalom uz dostupnost svih etaža.

Projekt Palača života - grad mijena/
Palace of Life - City of Changes –
Integrirani program razvoja
posjetiteljske infrastrukture stare
gradske jezgre s Dioklecijanovom
palačom, financiran od Europskog
fonda za regionalni razvoj. Provedena
je obnova, opremanje i prezentacija
Stare gradske vijećnice u Splitu, uz
poboljšanje pristupačnosti.

Split, Srebrna vrata

Projektom Usefall, UNESCO Site Experience For All, olakšan je pristup frekventnim lokacijama unutar Dioklecijanove palače i stare gradske jezgre Splita

Split, Hrvatski dom

U obnovljenoj zgradi Hrvatskog doma (1908.) ugrađeno je dizalo za pristup svim etažama te prilagođeni sanitarni čvorovi.

PRISTUPAČNOST KAO DIO ARHITEKTONSKOG KONCEPTA

Krvavica kod Makarske, dječje odmaralište – lječilište, arhitekt Rikard Marasović, 1964.

PRISTUPAČNOST KAO DIO ARHITEKTONSKOG KONCEPTA

Muzej vučedolske kulture, otvoren 2015., arhitekt Goran Rako

U svim građevinama javne namjene sa statusom kulturnog dobra primjenjuju se mjere pristupačnosti za osobe s invaliditetom i smanjene pokretljivosti

- *sustavnim rješenjima u sklopu projekata cjelovite obnove*
- *pojedinačnim tehničkim rješenjima*

U ovo izlaganje uključeno je samo nekoliko primjera iz svih dijelova Hrvatske na čemu zahvaljujem kolegama konzervatorima iz naših područnih ureda i službi

Zahvaljujem na pažnji!

<https://min-kulture.gov.hr/>

